

geweest zijn is te voor-
reer Houwink
ig hun mede-
houding ge-
scherp afgeven
en dierbaar is
gnaat de heer
n kring leiding
t wijzen op dit
lucht is, maar
hetgeen ik in
d; bewijst het
eloden in DE
dij de redactie
rd werd tegen
heer Houwink
eologie priaci-
s, bewijst ten-
het laatst ver-
Wegen stond
ving in het Ge-
et jongste boek
t kort nog iets

ementaire eef-
n dit boek, en
nlangs op een
atoren gezegd
hoe dr Karl
en roman.
Jongelingsblad
seft. Bij de be-
met den Bijbel
d zou hebben
bewijs temeer
eformeerde

ir de heer Hou-
t zich verwoed
ormeerd Jonge-
lijkheid, dat er
epen wordt om
waardige kritiek

regime af-
at Opwaartsche
en nog steeds
Gereformeerde

d geen verwon-
oepende onder-
eestelijke volks-
n, noch zal men
wat praktisch

reeniging voor
innen, op haar
volgende onder-
chische hygiëne
ankzinnigenwel,
iding van maat-
teroeop, Eugene-
sychiatrie in de
tet kind, de oor-
kinderen, voor-
sverpleging van
igheid, psychol-
ijk opvoedbare
et onderwijs, de
onmaatschappij
d, kinderplicht
eering en jeugd-

ng voor geeste-
haar vergade-
en radioteles-
keling der gees-
der charitatieve
gezondheid, m-
ing, moeilijk op-
diteit, zedelijke
vakzinnigenzorg,
eskundig onder-
zele Kruis, psy-
ntwikkeling der
t, buitengewoon
et spraakgebrek-
heidszorg, zorg
en zenuwlijden,
persoonlijheids-
hopathen, gewe-
lijksvoorlichting
dividuaal-psycho-

isatorisch werk-
de verschillende
het doen instel-
voor geestelijke
e Kruis. In 1932
sche Instituten
in bouw van een
adviesbureau

ceestelijken van de
zijn zorgen uit over
ir 18 jaar), bij wie
doen.

Jawel, „medewerking van Gereformeerde zijde”. Het is een bekende term, die vroeger veel stof heeft opgejaagd, toen de N. R. Ct. zoo'n „medewerker van Gereformeerde zijde” er op na hield. We weten er alles van!

Wanneer de heer Houwink en zijn kameraden dan maar volop gelegenheid krijgen om op alles wat ons Gereformeerde leven lief is los te branden, dan mag er zoo'n Gereformeerde medewerker wel naast staan!

Wij bedanken er voor!

RUDOLF VAN REEST.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 23, Groningen.)

Het Avondmaal.

II.

Het Avondmaal betekent en verzegelt mij, dat ik door de wezenlijke gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus het eeuwige leven heb.

De eerste vraag, die wij hier te beantwoorden hebben is deze: „waarin bestaat die wezenlijke gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus en hoe krijg ik daardoor het eeuwige leven?”

Wat Calvijn hiervan leert komt, in het kort, hierop neer.

God Zelf heeft van nature het eeuwige leven. Hij heeft het leven in Zichzelf.

Datzelfde leven nu heeft Hij uitgegoten in de menselijke natuur van den Middelaar.

Zoo komt het, dat nu dat eeuwige leven ook woont in het vleesch en in het bloed van Christus.

Wanneer wij in Christus Jezus gelooven, dan komt daar tusschen Hem en ons tot stand een gemeenschap des Geestes.

Die gemeenschap is niet het geloof zelf, maar is vrucht van het geloof.

Die gemeenschap des Geestes bestaat hierin, dat dezelfde Geest, Die woont in Christus, ook woont in ons.

Door het lichaam en het bloed van Christus gevoed worden ten eeuwigen leven bestaat nu hierin, dat de Heilige Geest, Die (als vrucht van mijn geloof) en in Chris-

voor opvoedingsmoeilijkheden, stelde een maatschappelijke werker en propagandist aan en hield een cursus voor wijkverpleegsters over de geestelijke hygiëne van het kind.

De Ned. Herv. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid heeft op haar vergaderingen en conferenties de volgende onderwerpen in studie genomen: Geestelijke Volksgezondheid, een nieuwe taak voor de Kerk; geestelijke gezondheid van individu en gemeenschap; Sexualiteit en Christendom; Eugenese; Sterilisatie; Castratie; plaats van de bekeering (wedergeboorte) in het werk van de reclasseering; opleiding van wijkverpleegsters; Gezinsverpleging; werkloosheid; en Het milieu van het verwaarloosde kind.

Met steun van deze vereeniging zijn Consultatiebureaux gevestigd of bestemd te Amersfoort, Veenendaal, Assen, Hogeveen, Meppel, Groningen, Heerenveen, Gouda, Rekken, Haarlem, Apeldoorn, 's Gravenhage en twee te Rotterdam. De eerste acht consultatiebureaux gaan uit van de Ned. Herv. Stichtingen voor Zenuw- en Geesteszieken, het negende van de Rekkensche Inrichtingen, het tiende en elfde van de Chr. Vereeniging voor de verpleging van lijdens aan vallende ziekte te Haarlem, het twaalfde van de Haagse Vereeniging ter bevordering van Consultatiebureaux voor gezinsmoeilijkheden, het dertiende genaamd „Spreekuren voor huwelijks- en gezinsmoeilijkheden” gaat uit van een speciaal daarvoor in het leven geroepen commissie en het veertiende van de Vereeniging „Zoekt het verlorene”.

De Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid op Geref. grondslag behandelde op haar vergaderingen en congres de volgende onderwerpen: Taak en principiële karakter der psychische hygiëne; de eugenetica in het licht eener Christelijke zedekunde; degeneratie en cultuur; geboorteregeling; het huwelijk medisch-ethisch beschouwd; geloofs- en gebedgenezing en moeilijkheden van de rijpingsjaren (lichamelijke gezondheid, geestelijke hygiëne, godsdienstig leven, opvoedingsmoeilijkheden en neurotische afwijkingen).

Practisch steunt zij het Paedologisch Instituut te Amsterdam, het consultatiebureau voor jeugdige psychopathen van de vereeniging „Zoekt het Verlorene” en de nazorgdiensten van de psychiatrische inrichtingen te Amsterdam, Vogelenzang en Zuidlaren. Voorts richtte zij een Bureau voor gezinsmoeilijkheden te Rotterdam op en bevorderde zij consultatie- en nazorgarbeid van de Stichtingen „Wolfhezen” te Wolfhezen en „Veldwijk” te Ermelo.

Deze bonte rij van onderwerpen zoowel als de rijke schakeering van praktischen arbeid doen wel zeer duidelijk zien hoe groot en uitgestrekt het terrein der geestelijke volksgezondheid is. En dit

tus en in mij woont, het eeuwige leven, dat door God uitgegoten is in de menselijke natuur van Christus, in mij doet overvloeien.

Zoo word ik, uit de verie, toch inderdaad gevoed met het vleesch en bloed van Christus, doordat de Heilige Geest, het leven, dat in de menselijke natuur van Christus woont, in mij ingiet.

En nu de tweede vraag, die wij hebben te beantwoorden, n.l. deze: „Welke plaats neemt het Avondmaal in bij dit gevoed worden met Christus' menselijke natuur, Zijn vleesch en bloed, ten eeuwigen leven?”

Calvijn zegt daarvan dit:

Het eten en drinken van het gebroken brood en den vergoten wijn is niet zelf de gemeenschap van en het gevoed worden met den gekruisgden Christus.

Het is daarvan een teeken.

Maar ook een zegel.

Een zegel; d.w.z. wanneer ik in het geloof Avondmaal houd, dan geeft God de Heere mij de beteekende zaak even stellig als het teeken.

Wanneer ik dus in het geloof brood en wijn eet en drink en daarmee gevoed word voor dit tijdelijk bestaan, dan word ik onderwijl even werkelijk van uit het vleesch en bloed van Christus, door de werking van den Heiligen Geest, gevoed ten eeuwigen leven.

Etende het brood en drinkende den wijn (in het geloof) ben ik dus ook bezig levenwekkende gemeenschap te oefenen met het waarachtige vleesch en bloed van Christus.

Heel duidelijk blijken uit deze beschouwingen van Calvijn twee dingen.

In de eerste plaats:

Het eten zelf van het brood, het drinken zelf van den wijn is geen gemeenschapsoefening met Christus.

Het is een zegel hiervan, dat, wanneer ik zulks doe in het geloof, de Heilige Geest mij onderwijl uit Christus' menselijke natuur het leven doet toekomen.

In de tweede plaats:

Daarin ligt opgesloten, dat er tusschen hetgeen er gebeurt bij de Avondmaalsviering en wat er plaats vindt zoo vaak ik in het geloof Christus omhels en mij toeëigen, geen verschil is.

De waarde van het Avondmaal voor deze dingen is daarom geen andere dan deze:

a. De heerlijke waarheid, dat ik in de gemeen-

(Zie vervolg op pag. 102.)

kan ook niet anders, want de geestelijke volksgezondheid moet zich bemoeien zoowel met individu als gemeenschap, zoowel met den afzonderlijken persoon als met allerlei verhoudingen der menschen tot elkaar in huwelijk, huisgezin, school, kerk, maatschappij en Staat. Tusschen deze twee: den individueelen mensch en de samenleving in gemeenschappen is nu eenmaal een nauw contact, dat op elk van beide zijn terugslag heeft en voert tot onderlinge hoorigheid of juist tot onderlinge oppositie.¹⁰⁾ Daarom vindt de geestelijke volksgezondheid haar werkterrein bij den patiënt, die uit het krankzinnigengesticht in de maatschappij terugkeert en bij den geestesgestoorde, die het consultatiebureau bezoekt, bij den ontslagen gevangene en bij den morfinist, bij de prostituee en bij den ongehuwde moeder, bij den fabrieksarbeider en bij den werkloze, bij het misdeelde kind en in het ongelukkige huisgezin. Ze zal zich bemoeien met de verzorging van toevallijders en met de wijze van sportbeoefening, met gezinsvoogdij en fabriekshygiëne, met onderwijs en drankbestrijding, met reclasseering en beroepskeuze.

Zoo ligt er met betrekking tot de geestelijke volksgezondheid inderdaad een onafzienbaar arbeidsveld braak voor bemoeienis. Hulpkrachten bestaande uit geestelijken, medici, biologen, psychologen, juristen, criminologen, paedagogen, sociologen, wijkverpleegsters en maatschappelijke werkers zullen moeten worden gerequireerd. Samenwerking zal er moeten komen, wat de uitvoering betreft, tusschen de verschillende vereenigingen op dit gebied, zooals Reclasseering, Vereeniging voor Drankbestrijding, Vereeniging voor Kinderbescherming, meisjesbescherming en moederschapszorg, Vereeniging voor buitengewoon onderwijs, Vereeniging voor Arbeid voor Onvolwaardigen, maar ook met organen als Maatschappelijk Hulpbetoon, Arbeidsbeurs, Bureau voor Beroepskeuze, Geneeskundige Dienst, Raad van Arbeid, Rijksverzekeringsbank, Bedrijfsverenigingen, Arbeidsinspectie, Voogdijraad, Kinderrechter, etc.

Op deze wijze alleen zal het mogelijk zijn het ideaal te benaderen, dat men zich voor oogen stelt, n.l. de menscheid geestelijk gezond te houden en (of) geestelijk gezond te maken, te bedrijven voorzorg, zorg en nazorg, ziekten zoowel te voorkomen als te genezen en gezonden te beschermen. Moge het ons gegeven worden niet alleen de verwezenlijking, zij het dan voor nog zoo'n gering deel, van deze idealen te beleven, maar bovenal de voldoening te smaken zelf een steentje daartoe te hebben bijgedragen.

D.

A. C. D.

10) Vgl. Dr J. van der Spek, l.c., blz. 59.

Die miljoenen eens Zaligen zal!

Dezer dagen maakte ik een Kerstfeestviering mede. Het was fel koud, nooit heb ik gretiger de aan zulke feesten onafscheidelijke chocolade gedronken dan op dezen avond. Wij waren halverwege het programma, vele mannen en vrouwen van eens-per-jaar-naar-de-kerk hadden niet gepaste onderwerping naar mijn toespraak geluisterd. Het gemeenschappelijk gezang had tot nog toe maar flauwtjes opgeklonken, de mannen keken op het programma, maar hielden den mond stevig gesloten. Toen werd het geliefde lied opgegeven: Stille Nacht, Heilige Nacht! Ik keek de rijen langs, ik zag de monden opengaan, ze zongen „met deeg”, zooals wij dat in mijn geboortestreek gewoon waren uit te drukken. Ze vergaten de kou, zij vergaten het sigaretstompje, waaraan zij heimelijk een haaltje hadden gedaan „onder de preek” en uit volle borst klonk het: DIE MILLIOENEN EENS ZALIGEN ZAL. Je hebt je kerstzegen al beek, jongen! zei ik in stilte tot mijzelf. Je hebt van God al een parool ontvangen voor het nieuwe jaar, schrijf maar op het schutblad van je kalender dien jubel des geloofs: DIE MILLIOENEN EENS ZALIGEN ZAL.

DIE! JEZUS! Wij zullen ze waarlijk niet zalig-maken, dat leert men in den arbeid der evangelisatie wel. Het is waar, het kan ook anders gaan, wij kunnen door den arbeid in het koninkrijk Gods radicaal bedorven worden. Dat gebeurt meer dan wij denken. Dan krijgen wij van die menschen, die zich als HULP-ZALIGMAKERS gedragen. Die als het ware den slagzin gebruiken: Spreek met mij en het komt in orde! Zie ze aan den slag: hocus-pocus-pas... een ziel! Dat zij groot gevaar lopen de menschen aan hun hart dood te drukken, daarvoor is hun oog gesloten. Maar in den regel leert de arbeid in het koninkrijk Gods het ons wel anders verstaan. Zóó verstaan, dat wij ons liederenboek wel in een hoek zouden willen smijten en zeggen: Och, wat geeft het? Ik ten minste zal er niet één toebrengen! Maar, hoor...

Die MILLIOENEN eens zaligen zal, getuigt het oude Kerslied. O God is het waar! Kan het waar zijn? Ja, ik geloof het en daarom zing ik, daarom spreek ik van HEM, Die miljoenen eens zaligen zal. Niet alle menschen worden zalig, wij weten dat. God heeft Zijn VOLK, dat is het uitgangspunt van alle prediking, ook in de evangelisatie. Maar wij zullen op de bekende vraag van Zondag 7 niet ons eigen antwoord geven. Worden dan alle menschen wederom door Christus zalig gelijk zij door Adam verdoemd zijn geworden? Neen, alleen de gereformeerden, de christelijk-gereformeerden en de orthodox-hervormden! Wij zullen zingen en roemen: MILLIOENEN! Een schare, welke niemand tellen kan, geen strenge dominee met een knijpbrilletje op zijn neus, geen ontnuchterd mensch met de koude oogen van iemand die niets meer verwacht. Dominee, schrijf dat op de eerste pagina van uw preekcahier! Ouderling, schrijf dat op het schutblad van uw blokboekje, zangers en zangeressen, muzikanten en zondagsschool-onderwijzers, straatpredikers en onderwijzers op de dagschool, leeraren bij het M.O., waarvan wij het „christelijk” gewoonlijk tusschen aanhangsteekens zetten als zijnde een twijfelachtige zaak, schrijf het allen op uw werkprogram voor het jaar 1939: Die MILLIOENEN eens zaligen zal!

ZALIGEN! Naar de keurige omschrijving die wij in onze catechese gebruiken, is dat immers: brengen van het grootste kwaad tot het hoogste goed? Ik vrees dat veel gebondenheid onder de geloovigen en veel onvruchtbaarheid in het koninkrijk Gods niet het minst daaruit voortvloeit, dat wij niet waarlijk gelooven, dat Christus ZALIGT. Ik vrees wel eens, dat wij van het geloof en van de bekeering een soort HUPZALIGMAKERS maken. Christus doet dan wel ZIJN deel van het werk en Hij doet dat voortreffelijk. Maar Hij brengt ons naar die voorstelling tot een zeker punt van den weg en zegt: vriend, nu moet het gelóof u verder brengen. Ik heb MIJN deel gedaan, Ik heb u doen doopen, Ik heb u laten prediken en u door die prediking geroepen, maar nu moet gij op een paar bekeerde beenen naar den hemel wandelen. Nu, die hulpzaligmakers brengen u niet ver, zij voeren u het kasteel Twijfel binnen en uw hart zucht: niet voor mij! niet voor mij. Hóór, daar klinkt de geloofstaal van het oude kerslied tot uw kerker door: Die miljoenen eens ZALIGEN zal. Als uw hart dat verstaat, dan werpt gij u in de armen van dien Gezegenen Heiland en zegt met het kinderversje: Lieve Jezus, Gij alléén, brengt mij naar den hemel heen. En zoo afstand doende van uw geloof, gelooft gij voor het eerst van uw leven. Zoo uw bekeering verzakend, bekeert gij u tot den Herder en Opziener uwer zielen. Christus, de Eenige, houdt niet op voor Hij u gebracht heeft tot het hoogste goed, tot God en Zijn gemeenschap.

Amen, Gode zij d'eer!

N. B.